

~~17-52~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

17-52.

SIGNAT. CLISCCCXIII.

1. Simplicii, Joh. Theodoti, Palladium sanctae religionis Catholicae, Apostolicae Hungariae regno consecratur. Egonae, 1670.
2. Religions Geyfodis, Joh. Theodoti Simpliciani und Bollers Christiani, geyfodis auf der Ruiff nach Emanis, 1677.
3. Kleschü, M. Danieli, Inaugurationis templi, quod Sigismundus Toköly in castro Scharnik extraxit, historica descriptio, Dartphae, 1670.
4. Jakobaea, M. Jakuba, Pascha lachrymofum, inclutae urbi Appenienfi ominofum. 10 Lerocöi, 1643.
5. Ahtate pacis, pro voce Grecis erectum, urae Pelati Patilaeorum Luc. III. l. substituendum, 99. Tyrnauiae, 1721.
6. Querela Hungariae. Haec histor. aliquis redidit, auctori auct.
7. Kleschü, M. Dan. Catalogus presbyterorum Scepuseusium, Dartph. 1669.
8. Eiusdem, idem.
9. Jacobaei, M. Jacobi, Idea mutationum Bohemo-Euangelicarum ecclesiarum, in florentissimo regno Bohemiae. Amsterodami, 1624.
10. Ein Offenbarung und Geheiß, das geyfodis ist Sigismundo zu Forstberg auf dem Anstalt oben, von der Großfürst Landt und Königin, und Anspolung der Fürstbisthoff. 1627.
11. Cultus, Sacerum, Troquynae, sine adnotis breuis ad Christianos regni Hungariae auct., de reuocanda veteri doctrina in August. Br. con. premissa, Dartphae, 1599.
12. Böhm, M. Martini, Dispart. historica III. de Syncretismo eiusq. promachis. Resp. Cl. Saxono, Thorunü.
13. Matthaeidis, Samuelis, Praef. Jo. Frid. Mayer, Roma et Geneva Hungariae irreconciliabilis, auct. Samuelen Nigrini. Grypswald. 1708. reusa, 1713.

14. Kuzerae, Joh. Disquisitio Historico Theologica, quae hodie-
 ernam Anam ecclesiam horrendae idololatriae conuenit,
 Leuschnoviae, 1643.
15. Jacabaea, M. Jacaba, Mena a reuivragicy pamet zalozeni,
 Dana Bozize ro Kressorae, 1642. ro Zervocae.
16. Eiusdem Elegidion epovikio-onomasticon, de quadruplici vi-
 sitatione diuinitus facta, inclutae vrbis Episcopi, in fundatiore
 templi confirmatum. 1642.
17. Acta et conclusiones Conuentus per Synodi, certorum incl. regni Hung.
 Baronum, Magnatum et Nobilium, nec n. legatorum et ministrorum
 Aug. Conf. et decem q. Danubianis Gmuntibus Voluae congre-
 + gatorum 1610. dieb. 29. 29. 30. Martii. Soluae. 1708.
18. Acta et conclusiones Synodi Augustano Evangelicorum, Rosenboga
 1707. celebratae.
19. Macti parviti filiorumq. Iuliana et vota, quibus Joh. Daxerum, Novissid
 enotatum, prosequuntur. Cassov. 1667.
20. Programma de fatali bonatum artium contentu, Coloniae Brandeburgicae.
21. Litterae publicae Scholarem quaelae, in scholas priuatas espulsa. Ibidem.
22. Hesbini, M. Joh. Horae Jurisco-Cathedrae. Gedae. 1675.
23. Mittwochii, M. Jo. Fab. Dissert. Historica, de Capite ieiunij, vulgo,
 die Appfirmittwoh, Lips. 1693.
- + Acta Synodi Zepes Baraha 1614. celebratae.

24 u.
h. III. 4626

JUSTÆ
PUBLICARUM
SCHOLARUM
QUERELÆ
IN
SCHOLAS PRIVATAS
EFFUSÆ.

Colonia Brandenburgica,
Imprimebat ULRICUS LIEBPERTUS, Reg. Typogr.

Heu miseram hâc ætate fortem nostram!
Heu perniciosissimum nostri contemptum!
Heu iniquam desolationem! Cùm multis
modis, ætas Parentum atque Majorum no-
strorum, Institutionem Juventutis publicam †
prætulerit privatæ, nunc sapientior scilicet
Posteritas privatam ubique vult præferre publicæ. Non jam
pensi amplius habetur prisca in clarissimis Civitatibus eaque
eminentissima quondam Legislatorum †† Autoritas. Non jam
consideratur Præceptorum & Magistrorum publicis* lectorum
& vocatorum suffragiis Præstantia, præ aliis surreptitiis in
umbram & solitudinem privatam Pædagogis. Non jam in-
telligitur, per Congressus à teneris unguiculis publicos, ipsis
A 2 quo-

† Vid. M. Jacobi Martini Quæst. Illustr. Philos. Cent. V. Disp. V. Quæst. VIII.
Item, Cent. VII. Disp. V. Quæst. X. Vid. Wolfgangi Heideri Philosoph.
Politici. p. 173. seqq. Conf. Guilielmi Mechovii Hermathene Tractat. I.
c. 3. §. 6. p. 38.

†† Charondas, Legislator, Liberos Civium omnes, in ipso Ludo, & primis litem-
tarum rudimentis, instituendos tradi, conductis ad id mercede & ære
publico Præceptoribus, lege iussit. *Vide*, (ex Diodori Siculi Biblioth. lib. 12.
p. m. 279.) *Camerar. Hor. Subis. Cent. III. cap. 47. p. 168.*

* Publica disciplina, in sapientia & consensu totius Civitatis fundata, firmiorem
habet constantiam, quam ab unius quæ judicio pendet. *Vid. Christoph.
Besoldi ꝑ. C. Discursus Politici singulares de Informatione & Coactione Subdi-
torum, Disputat. I. cap. 4. p. 14.*

quoque brutis animalibus naturales, commodior ad Rempu-
 blicam & Societatem civilem Præparatio. Cumque alias de
 contrahendis sumptibus in hac temporum afflictissimorum
 injuria quisque ferè sollicitus sit, nemo tamen cogitat, mino-
 ribus longè sumptibus filios suos nostrâ frequentare limina
 publica, quam in privatis delitescere Pædevertiis. Sit enim-
 vero etiam privata Institutio optima, ita, ut dubiam publicæ
 facere possit palmam, quod tamen rarissimum, &, si dicere
 liceat, vix credibile: hîc enim, ut alia taceam, Præceptores
 publicâ electi & vocati docent Auctoritate, quorum Vocatio
 legitima æquè † necessaria est, atque Ministrorum Ecclesiæ,
 quorum †† munia nonnisi gradu differunt, cum hi ad pascen-
 das Oves, illi verò ad pascendos agnos * vocentur, adeoque
 fraternas porrigere sibi deberent manus, utpote in vicinis**
 laborantes navigiis; ibi verò, in Ludis privatis, unius sæpe
 Fœmellæ arbitriô, Liberis præficiuntur moris aut oris blan-
 ditie magis, quam piâ eruditione commendabiles Pædoritibæ:
 hîc Magistri non nisi ex voluntate divina Senatusque & Patro-
 norum publicorum pendent, adeoque liberiores sunt in casti-
 gendis vitiis, & commendandis virtutibus; ibi tota Pædever-
 tarum felicitas à Parentum pendet benevolentia, adeoque
 medii versantur inter spem & metum, inter querulas Matrum
 lacrymas, & iras Patrum minùs consideratas: hîc, nolint
 velint, diligentiores esse debent Præceptores, quia censuram
 verentur publicam; ibi sæpe perinde est fecisse nihil, & pompâ
 aliquâ externâ glaucoma objicere oculis Parentum, ut fucum
 ali-

† Nunquam Ecclesia sine Scholis aliquibus fuit, ac ne potest quidem diu con-
 servari doctrina, nisi Scholastici cœtus adjungantur ad Ecclesias. *Vid.*
Mantii LL. CC. Collectanea, p. 515.

†† Magna est cognatio inter officia Ecclesiastica & Scholastica. *Quin & Scholar*
parvæ sunt Ecclesiæ. Vid. Baldwin. Cas. Consc. lib. IV. cap. 5. Cas. X. p. 1027.

* Joh. XXI, 15. 16.

** Luc. V, 7.

aliquem Hypocriteos pro solida æstiment Pietate & Eruditione, siquidem totius rei examen atque censura, nonnisi inter privatos versatur parietes: hic Daduchi publici alacriores sunt, & plus mentis ac spiritûs concipere possunt, multis congregatis, cum Auditor* excitet studium; ibi, singulis præsentibus, quid animi, quid industriæ superesse possit Docentibus? Sint, inquam, Scholæ quædam privatæ meliùs constitutæ istisque omnibus defectibus liberæ, nunquam tamen perinde commodos ad Ecclesiam vel Rempublicam** lucrabimur Viros, quales porro nos dedimus Scholæ publicæ, nunc etiam magna cum laude in Luce Ecclesiæ atque Reipublicæ versantes, qui non possunt contemnere, nisi contemtui se exponant ipsos. Hi quippe quod in cœtu etiamnum homines non reformident nec pallescant & trepident, id nemini habent, cui acceptum referant, nisi honestis apud nos congressibus, quibus à teneris adsueti sunt unguiculis. Quod etiam ab his nullæ Turbæ in negotiis civilibus, nulla schismata in Ecclesiasticis metuenda sint, unde hoc, nisi ex Conversatione Scholastica, quâ socios pares ferre, Præceptoribus morem gerere, pacique & æquanimi- tati dare operam didicere in nostris Modestæ atque Concordiæ Officinis. Quid jam dicam de arctiori apud nos cum aliis contracta *Amicitia*,***

A 3

quæ

* Ovid. lib. IV. de Ponto, Eleg. 2.

** Scholæ sunt Seminaria Ecclesiæ & Reipublicæ. Sicut autem Hortus, optimè licet cultus, & feracissimis arboribus uberrimè confitus, ætatem ac perennitatem obtinere nequit, nisi in seminariis, quæ ita vocant, ac Plantariis, tenellæ educuntur ac formentur Arbores, quæ in locum veritate marcidarum ac emortuarum olim succedant: ita Status Ecclesiasticus & Politicus diu salvus & incolumis conservari nequit, nisi in Scholis formentur & educuntur, qui aliis, tum Ecclesiæ Ministris, tum Viris Politicis morte abreptis surrogentur. *Vid. Christiani Matthie Theatr. Histor. p. 77. seq.*

*** *Vix ulla sunt dulciores Amicitie, quàm Scholasticæ, societate suavis- sima contractæ: quæ etiam postea altare . . . d. Rempublicam, nonnihil momenti in multis*

gra-

quæ sæpe ipsam vicit necessitudinem, & ad Senectutem usque firmissimè duravit. Plena de hac sunt veterum Historicorum monumenta. Nullibi quippe melius quàm in Scholis frequentioribus animorum sese Numina vident & agnoscunt: nullibi melius morum & studiorum similitudo in adamantina coalescit vincula, *nec certè sanctius* esse potest, sacris iisdem, quàm studiis initiari.* Contrà videas mihi vel Avtoddidactos, vel, qui privatis in Scholis instituti sunt, Singulares! nonne, dum in vitam succreverint virilem, locis secretis, solitariis atque umbraticis affueti, Conversationem hominum cane pejus & angue fugient? nonne in opaco situm adeò contrahent, ut, si prodeundum sit in publicum, Solem & Lucem, instar Vespertilionum, ferre non possint? nonne, si confidentiores etiam sint, dum nemini se comparare didicère, sibi nimium tribuent, indeque inani persuasione adeò tumescunt, ut alios etiam longè meliores altò contemnant superciliò: immo, quod majus est, res moliri novas in rebus sacris atque civilibus sustineant, aureis scilicet catenulis cœlò demissi Reformatores. Nonne, dum in Juventute firmioris Amicitiaæ atque Concordiaæ cum aliis nulla jecere in Scholis publicis fundamenta, in senectute quoque nonnisi discordiarum atque dissensionum solent esse Promachi? Et quis omnem vitorum, quæ ex hac privata ac singulari Institutionis lerna scaturiant, proventum enaret? Nos certè Scholæ Publicæ & frequentiores, Magistri omnium optimi CHRISTI, sequimur exemplum, qui plures ** etiam docere publicè † maluit, quàm pau-

gravissimis negotiis adferunt. Vid. Gregorii Richteri Axiomat. Oeconom. n. CLVIII. p. m. 324. seq.

* Quintil. Oratoriarum Institutionum lib. I. c. 2. p. m. 21.

** Inter plures non libentiùs solùm, sed plus etiam discunt pueri. Liv. l. I. Centur. ad Belg. ep. 38. p. 498.

† Christus & Apostoli, cum essent à locis in docendo liberi, tamen in locis publicis docuerunt ferè semper. Vid. D. Sebastiani Schmidt, Die rechte Kinderzucht / pag. 347. Conf. Joh. XVIII, 20.

paucos in angulis privatis. Hinc luculentus satis Ipfius, cum Apostolorum, tum Discipulorum numerus. Huic instituto certè propiùs quoque accedunt, qui Institutionès urgent & promovent publicas magis, quàm privatas. Hic quippe illud ex ore CHRISTI commodiùs repeti potest: *Quod vobis dico, omnibus dico.* † Dum enim alii in Moribus atque Doctrina informantur, id reliqui omnes sibi applicare, suumque in usum sine monitis ulterioribus convertere possunt. *Nec vox Præceptoris, ut †† Cæna, minùs pluribus sufficit, sed, ut Sol, universis idem Lucis Calorisque largitur.* Accedit ipsa honesta, non dicam *æmulatio, sed imitatio, quâ feliciùs, velut sibi propiora, Condiscipulorum meliorum, quàm Præceptoris, exprimere conantur exempla. Quâ sensim, non aliter atque *Vites Arboribus applicitæ,** humiliiores priùs atque propiores arripiendo ramusculos in cacumina attolluntur altissima.* Quid? quòd, si quas laudes, si qua vituperia, si quas pœnas, si qua præmia distribuere in cœtibus contingat publicis, ista omnia efficaciora ad movendum Juventutis animum sùnt, quàm si privatim sine aliquo fiant documento. Quis ergò, vel hanc ob causam; publicam nostram Institutionem non præferat privatæ, ut ut optimæ? Illam certè huic prætulère omnes naris emunctioris, mentis sanioris & moris emendatioris Gentes, Persæ, Spartani, Athenienses, Romani, &, qui DEI erant Populus, Judæi: immo, qui omnibus aliis, tot institutis Gymnasijs atque Academijs, herbam præripere possent, Majores nostri Germani. A quorum moribus & institutis cur pia recedere vellet Posteritas, Studiaque præcipua intra privatæ institutionis compingere carceres, causam video nullam. Nec enim sufficiunt Dicæ, quæ nobis, Scholis publicis hodiernis,
ab

† Marc. XIII, 37.

†† Quintil. l. c. pag. 20.

* *Evmores in lucris profectus alit æmulatio.* Id. ibid. p. 21.

** Id. ibid. p. 22.

ab iniquioribus Censoribus scribuntur, ad nos tantopere desolandas. Utpote quæ omnes facillè, interveniente Magistratûs auctoritate publicâ, elimari possent. Si enim dicant, plus eruditionis Ethnicæ, quàm Christianæ ex subselliis nostris ab ipsa Juventute reportari, quàm facillè, voluntate accedente Patronorum, publicæque institutionis Inspectorum, Ethnicorum loco Poëtarum, Historicorum atque Oratorum, cum nonnisi venenum spirare dicantur, substitui possunt Historici & Poëtæ Christiani, qui ad puritatem, elegantiam & compositionem Veterum proxime accedunt, & nonnunquam eosdem superant: quàm facillè, pro Ethicâ † Aristotelis, Theologia substitui posset moralis. Id quod ipsi Præceptores, quibus curæ cordique est pia Eruditio, & erudita Pietas, nunquam non exoptant, licet sæpe, ex aliorum præscriptis, alia tractare, vitæ pauperioris tantisper tolerandæ causâ, cogantur. Qui ipsi etiam, procul omni dubiò, lubentius & majori suomet commodo, sacra explicarent, Paulum, quàm Plautum; Johannem, quàm Juvenalem; Petrum, quàm Petronium; denique Prophetarum & Apostolorum scripta, quàm prophanas aliquas Mythologias & Antiquitates. Si etiam * Comœdiæ atque Dramata apud nos perniciosâ videntur & intolerabilia, idque præter alias causas vel inde, quod Hypocriseos, simulationis atque dissimulationis in animis hominum soleant esse progymnasmata, ad quam Theatricam in Scholis pompam nonnisi fucata illius & exterioris Eruditionis, apud homines talium rerum cupidos, processit ostentatio, ita ut meliorum etiam Magistrorum sinceriores mentes hic genius moderni Seculi, velut torrente quodam abripuerit. Si ista, inquam, Theatrica morum & eloquentiæ institutio culpæ aliquid habet, nonne apud nos jam in Actus Oratorios vel Declamationes

† Vid. D. Spener. Theolog. Bedencfen / Tom. III. Art. I. Distinct. II. Sect. I. p. 151.

* Vid. D. Spener. l. c. Tom. IV. Art. II. Sect. XLI. p. 325.

nes publicas conversa est? vel, si istæ etiam adhuc aliquid Comici & Dramatici habent, id quoque, si fideliter moniti fuerint Exercitationum ejusmodi autores, emendari atque emundari posset? Si deinde non satis prudenter hucusque institutæ fuere castigationes * publicæ, nonne hæ quoque in posterum, ex concordia Præceptorum consensu, ita institui possent, ut præcedat debita admonitio legitimaque conscientia castigati convictio, ut ultrò magis atque volens sceleris penitus agniti pœnas det, Condiscipulisque suis præsentissimo sit documento. Nonne, si res necdum ita processerit, etiam apud nos Preces addi possunt, Numinisque cœlestis, pro emendatione delinquentis, Invocatio? Nonne apud nos quoque, ad averruncandam omnem à Præceptoribus invidiam & infamiam, ipsa per Condiscipulos peragi posset castigatio? Quæ res, non potest dici, quantum afferat cum in castigantibus, tum in castigato, vitiorum odium, & Præceptoris amorem. Si porro à Scholaribus hucusque non dignè satis celebratus fuit dies Dominicus, ita ut furdus Conciones audiverint auribus, reliquumque sanctissimi diei, vel lusui, vel aliis cupiditatibus juvenilibus, vel certè studiis prophanis destinaverint, nonne hac quoque in parte, auxiliò etiam Patrum in Ecclesia spiritualium, ad frugem reduci posset Juventus, ita, ut rationem reddere cogatur suis Moderatoribus impensè Temporis sancti, auditæ decenter vel scriptæ Concionis, institutæ piæ alicujus, ex Scriptura Sacra, vel aliis libris Asceticis, lectionis, colloquii atque conversationis? Ut silentio involvam notas alias, quæ à sacris Aristarchis nobis asperguntur, facileque spongiâ publicâ deleri possent, adeoq; nitidior & pulchrior reddi nostra Scholarum publicarum facies.

B

* Vid. D. Spener. l. c. Tom. IV. Art. II. Sect. XLII. p. 325. Conf. Augusti Hermanni Granden / S. Theol. Profess. Ord. & Pastoris Halæ Magdeb. Ordnung und Lehr, Art. im Pædagogio zu Glaucha an Halle / s. 41. p. 20.

cies. Si denique periculum imminere Puerō dicatur, ætate teneriore ad vitia maximè pronâ, ne in majori æqualium turba labem aliquam morum contrahât; mores profectò non minùs domi, quàm apud nos, corrumpi possunt, & testantibus præstantissimis Institutionis puerilis Magistris, plures certè Pueri vitia sua in*Scholas attulère, quàm è Scholis accepère. Cæterùm aut bonæ frugis sunt, quibus accedunt Condiscipuli, aut peioris commatis, ab illis certè plus commodi, quàm periculi, sperandum. Ab his quoque nihil metuendum perversi, cum pœna apud nos imineat petulantia & improbitati certissima, idque tantò liberiori Disciplinâ, quàm inter homines privatos, quantò liberi publici remotiores sunt ab illiberalitate, indulgentia & licentia Parentum, qui Præceptores privatos suos nonnunquam, ob duriora verba, vel asperiores vultum, ad Garamantas ablegare solent. Unum est, quod ultrò fatemur, si nimius sit apud nos Discipulorum numerus, (qui tamen nimis exiguus nunc est,) non semper Præceptores publicos ingenti sufficere multitudini, cum, pro more seculi, crescente Discipulorum numerò, non tamen plures vocentur Collegæ, atque hinc facillè fieri posse, ut Præceptoribus, propter cumulatissimas lectiones tantum temporis non suppetat, ut in pietatem & mores Discipulorum sufficienter attendere, aut copiam sui in conversatione singularis Discipulis facere, adeoque uniuscujusque indolem animique propensionem recognoscere, eidemque succurrere, possint. Nec enim inficias ire possumus, vera esse Senecæ ad Lucilium verba: † *Plus tibi viva vox & convictus, quàm Oratio, proderit. In rem præsentem venias oportet. Primum quia homines amplius oculis, quàm auribus, credunt: deinde quia longum iter est per Præcepta, breve & efficax per exempla.* Zeno-

* Non accipiunt ista mala in Scholis Pueri, sed in Scholas afferunt. *Quintil.*
l. 1. c. 2.

† Epist. VI. p. m. 530.

Zenonem Cleanthes non expressisset, si eum tantum audisset. Vitæ ejus interfuit, secreta perspexit, observavit illum, an ex formula sua viveret. Plato, & Aristoteles, & omnis in diversum itura Sapientium turba, plus ex moribus, quam ex verbis Socratis traxit. Metrodorum, & Hermachum, & Polyenum, magnos Viros, non Schola Epicuri, sed contubernium fecit. Et quod idem alibi habet: * Nulla res magis animos honestate induit, dubiosque & in pravum inclinantes, revocat ad rectum, quam bonorum Virorum Conversatio. Paulatim enim descendit in pectora, & vim præceptorum obtinet, frequenter audiri, aspici frequenter. Hæc Seneca, ut taceamus jam alios Philosophos, qui Senecæ suam addunt calculum, maximumque statuunt Conversationis in Educatione ætatis pubescentis momentum. Hanc igitur arctiorem & intimiorem, cum singulis Discipulis, Præceptoribus publicis esse impossibilem, nisi uti velint ipsorum etiam Institutione privatâ atque Contuberniô, non negamus. Siquidem, etiamsi unus & alter Præceptorum vel saltem plerosque Discipulorum suorum attrahere ad Convictum atque intimiorem secum Conversationem vellet, iisdemque etiam exemplô vitæ & disciplinæ domesticæ præluere, vix tamen inveniret pronam Parentum plerorumque voluntatem, tempus, locum, & sumtus ad alendos saltem plerosque sufficientes, nulla denique ab aliis consilia auxiliaque. Atque hinc est, quòd optimi etiam Præceptores publici non possint animadvertere (quod bene notavit celeberrimus & post fata SECKENDORFIUS,) † nisi in notoria & ad se delata Discipulorum scelera, ut sunt Pugnæ & Digladiationes, impuræ libidines, & aliæ hujusmodi improbitates; bonâ verò institutione & manu ductione, inde à teneris unguiculis, usquedum boni mores in animis Discipulorum radices agere

B 2

atque

* Epist. XCIV. p. m. 777. sq.

† Christen: Staat III. IX. 4. p. 596.

atque subinde propullulare incipiant, parùm certè præstare possunt. Quàmvis, quicquid hoc in Præceptoribus non sit, compensari abunde Conversatione cum melioris notæ Comilitonibus, eorumque (de qua superius diximus) Imitatione, possit. Hæc tamen unica causa est, quòd nos, SCHOLÆ Publicæ, non adeò infensæ atque injuriæ simus Scholis* privatis, ceu ipsæ nobis infensæ atque injuriæ sunt, ut ipsis fororias porrigere manus detrectemus, modò suas quoque nobis porrexerint manûs auxiliatrices, magisque cogitaverint de Egregio per utramque Institutionem, cum publicam, tum privatam, communi promovendo, quàm de Classibus nostris desolandis, Præceptoribusque profituendis & sustentatione privandis. Quòd si noluerint, VOS, **Præsides nostros atque *** Patronos, VOS, Evergetas atque Mæcenates Studiorum, Vestramque imploramus openi, ut nos Honori nostro asseratis pristino, ut vindicetis nos ab imminente Ruinâ, & siquid hucusque desideratum in nobis fuit, Autoritate Vestrà restituatis, adeoque nos inter Scholasque privatas vel meliorem excitetis Harmoniam, easdem, quod justum æquumq; est, nobis subordinando, vel certè si ulterius nos postponere atque desolare sustinuerint, ipsorum conatus tantisper

* Vid. D. Speneri Theol. Bedencfen / Tom. IV. Sect. XV. p. 388. seqq.

** Si Republica, si Ecclesia & Regnum DEI, ejusque gloria nobis cordi est, si vita honesta, pia, justa, grata, si cognitio DEI ejusque voluntatis, si rerum creatarum scientia, si temperantia, fortitudo, justitia, totusque chorus Virtutum, si Artes omnes & singulæ, utiles ac necessaria; si denique benedictionem divinam & successum in rebus & actionibus nostris desideramus; imò si regnum DEI ejusque gloriam & cognitionem quarimus, SCHOLAS, SCHOLAS, inquam, harum omnium officinam & portum, quâ CHRISTUS ad nos ingreditur, aperiamus & NB. conservemus, & hæc omnia consequemur. Vid. Joh. Althusii Politica, p. 1002. seqq.

*** Vid. D. Spener. Theol. Bedencfen / Tom. II. Sect. IX. p. 204. seqq.

tisper inhibeat, usquedum se nobis, Vestro subjectis Patrocinio, Vestraeque Inspectioni, submiserint. Prævenietis hoc modò multis incommodis, Reipublicæ aliàs Vestrae, ex diffidiis animorum, à diffidiis Scholarum pendentibus, certissimè eventuris. Licet enim nondum experiamini, diffractam adeò tenerioris ætatis institutionem Bono Publico aliquid nocere, experiemini tamen aliquando, nocuisse.

Ut autem Documentò manifestò comprobemus, quod de Commodis ex publica Institutione provenientibus diximus, quam scilicet nostri Discipuli haud vereantur prodire in apertum, seque omnibus Bonorum proponere judiciis, complures Discipulorum GYMNASII COLONIENSIS, Deò favente, Die craftini, Horis à media octava matutina usque ad meridiem, in Primæ Classis Auditorio, sistuntur, extantiora Seculi hujus Vitia, præsertim quæ conspiciuntur in Hominibus avaris, blasphemis, callidis, calumniosis, crudelibus, discordibus, dolosis, ebriosis, fallacibus, furacibus, furiosis, gulosis, hostilibus, hypocritis, impuris, inconstantibus, induratis, inflatis, insatiabilibus, insidiatoribus, invidis, iracundis, lascivis, mendacibus, meticulosis, noxiis, pigris, rapacibus, rixosis, falacibus, sanguinolentis, simulatoribus, somniculosis, superbis, tardis, venenosis, voluptuosis, voracibus, hujusque farinæ aliis, ACTU COMPARATORIO, sub Schemate * Brutorum quorundam animantium, diversis

B 3

Ora-

* Suppedirant σύγκρισιν & luculentiora Comparationis capita, *Samuel Bochartus in suo Hieroglyphico*, Aldrovandus, Gesnerus, Bartholomæus Anglicus, in Libro (plurimis curiosis admodum referto, ceu hoc elogii eidem præbet Johannes Jacobus Hofmannus, in suo Lexico Universali, in voce Bartholomæus;) de Proprietatibus rerum, in primis verò in Lib. XVIII. De Animalibus, eorumque Proprietatibus; Wolfgangus Frantzius, & Joh. Henricus Majus; in Historia Animalium; M. Daniel Fesselius, in Regno Diaboli Mytico; Joh. Sperlingius in Zoologia Physica; Ælianus, in Libris XIV. variarum Historiarum, &c. &c.

Orationibus Latino-Germanicis, & solutò & ligatò stylo, producturi, pique Parænesi omnes ac singulos ab iisdem dehortaturi. Cumque in eundem hunc diem, quintum videlicet Mensis Martii, ONOMASTERIA Serenissimi ac Potentissimi Borussiae Regis, FRIDERICI, Patris Patriæ Optimi, Vindicisque Vitiorem iustissimi, felicibus incidant auspiciis, interferentur lætissimæ aliquot Congratulationes, & Vota, pro perenni totius Regiæ Domûs Prosperitate, uti humillima, ita devotissima. Adjungentur quoque Trium bonæ spei Juvenum Academiam petiturorum Valedictiones. Vos itaque, VIRI Strenui, Nobilissimi, Amplissimi, plurimum Reverendi, Excellentissimi, Consultissimi, Clarissimi, Præstantissimi, Humanissimi, Doctissimi, Domini Patroni, Fautores, Evergetæ & Amici, observantissimè studiosissimeque colendi, si vacat, hunc invisere ACTUM, pro Vestrò, quò in Literas pariter ac Literatos ferimini Amore, ne dedignemini. Stabit hujus etiam Benevolentia, quemadmodum plurimorum aliorum *ἐνεργημάτων*, penes GYMNASII hujus Docentes ac Discipulos, altâ gratissimaque mente reposita recordatio. Id quod sanctè promittit, interpres illorum omnium, Actusque habendi *ἡγεσάντες*

Coloniæ, Dominicâ Reminiscere,
An. MDCCVIII.

JI
CHRISANUS ROTARIDIS,
Gymnasii Coloniensis Rector.

* * *

PERSONÆ dicturæ.

Johannes Henricus Albinus, Sonnenburgensis Marchicus, fungetur munere PROLOGI, brevem dicendorum σκιαγραφήν exhibiturus, benevolentiamq; Auditorii conciliaturus.

Hunc excipiet,

Impium comparaturus cum

- (I.) *Accipitre*, Matthias Engelcke / Bütovienf. Pomer.
& Daniel Karb / Friderico-Werderanus.
- (II.) *Ardea*, Carolus Sigismundus Seyfert / Colon. March.
& Johannes Georgius Flachbart / Zehdenicenf. M.
- (III.) *Bufone*, Johannes Schencke / Navenenf. Meso-March.
& Paulus Schinnemann / Gardeleg. Palæo-M.
- (IV.) *Cancro*, Johannes Lucas Ehering / Colon. March.
& Christophorus Waganz / Mittenwaldenf. M.
- (V.) *Cane*, Fridericus Fabricius, Micro-Berna vicenf. M.
& Johannes Christophorus Müller / Megapurf. Hassius.
- (VI.) *Cochlea*, Wilhelmus Christianus Gerresheim / Francof. M.
& (a) Nicolaus Fridericus Lohmann / Colon. M.
(s) Christianus Ludovicus Rheinfein / Col. M.
- * * *
- (VII.) *Corvo*, Fridericus Christophorus Hübner / Nidergör. Palæo-M.
& Henricus Balthasar Lobeck / Friderico-Politanus.
- (VIII.) *Cygnus*, Carolus Fridericus Veesius, Hallenfis Saxo.
& Franciscus Sigismundus Wape / Colon. M.
- (IX.) *Echino* s. *Erinaceo*, Johannes Höpner / Col. M.
& Johannes Justinus Fuchs / Col. M.
- (X.) *Hirco*, Godofredus Wöfeler / Gryphisberg. Pom.
& Johannes Fridericus Massau / Stargard. Pom.
- (XI.) *Lepore*, Johannes Christianus Pascha / Saarmund. M.
& duo Dia- (N) Carolus Fridericus Fronreich / Colon. M.
logista: (D) Gottfried Senff / Friderico-Werderanus.
- (XII.) *Lupo*, Johannes Christophorus Piperus, Spandov. Mef. M.
& tres (A) Johannes Casparus Räckeritz / Col. M.
Dialo- (B) Johannes Christianus Graunke / Col. M.
gista: (C) Jacobus Miercke / Colnovienf. Pom.
- * * *
- (XIII.) *Mustela*, Philippus Christophorus Lonicerus, Berolin.
& Joachimus Fridericus Schmoek / Colrepo-Prizwalcentis Marchicus.
- Qui ipse, donatus Stipendiò, quod b. m. Dn. RAIMUNDUS FALTZIUS, Augustissimi Prætorum Regis, FRIDERICI, Numismaticæ Cælator Artifexque incomparabilis, legavit, propediem Gymnasio nostro valedicet, Academiam Jenensẽm aditurus; nunc verò Serenissimo ac Potentissimo PATRIÆ PATRI, FRIDERICÒ, *Nominalem Summ* hodie feliciter

citer celebranti, totius Gymnasii nomine Carmine Germanicò gratulabitur, fataque prosperrima comprecabitur.

(XIV.) *Nisò*, Johannes Georgius Scholte / Col. M. Qui idem *Onomasteris Regis* Oratione Hebræâ congratulabitur, eodemque Idiomate, Beneficii FALTZIANI particeps, Gymnasio nostro ultimum Vale dicit, in Academiam Halensem abiturus.

Hunc excipiet, Comparisonem Impiï cum Nisò Germanicè prolaturus, *Johannes Bauer* / *Primislav. Ucaro - M.*

(XV.) *Noctua*, Martinus Willam, Palæo-Brandenb. M. Qui, Legatò FALTZIANO stipatus, Academicus Studia Jenæ aggressurus, Gymnasio nostro sanul valedicer. Huic subjiciet peculiarem Impiï cum Noctua *σύνεστιν*, *Ernestus Wendelinus Weiler* / *Berolinensis.*

(XVI.) *Ove*, Christianus Approt / *Primislav. Ucaro-March.* CHORI Præfector, qui, compos etiam Stipendii FALTZIANI, Academicorum Studiorum gratiâ Jenam petiturus, Gymnasio nostro pariter valedicer.

Hujus vestigia, in edisserenda Collatione Impiï cum Ove, premet, *Samuel Schmidt* / *Zilenf. March.*

* * *

Succedent quatuor Dialogistæ, REGI de Onomasmatis Festo prosperrimè illucescente, puerilibus quidem Acclamationibus, devotione tamen piâ referentis congratulantes:

- (I.) Georgius Wilhelmus *Harras* / Col. M.
- (II.) Christianus Adolphus *Rotaridis*, Col. M.
- (III.) Franciscus Jacobus *Butten* / Col. M.
- (IV.) Franciscus Wilhelmus *Pfuef* / *Cros. Sil.*

* * *

(XVII.) *Pardo*, Daniel Rûckenius, Rago-Meso-Sylvanus ;
& Adamus Christianus *Essinger* / *Spandov. M.*

(XVIII.) *Porco*, Christophorus Wilhelmus *Heidenreich* / *Spandov. M.*
& duo Dia- { (N) Christianus Fridericus *Krüger* / *Berolin. M.*
logistæ: { (Z) Georgius Fridericus *Berlach* / *Colon. M.*

(XIX.) *Rana*, Daniel *Krippenstapel* / *Perleberg. March.*

& Godofredus Ludovicus *Grosch* / *Col. M.*
(XX.) *Salamandra*, Johannes Fridericus *Cubeus*, *Gossöv. Regiomont. March.*
& duo Col- { (N) Simon Benedictus *Siegfried* / *Burg. Saxo.*
locutores. { (Z) Johannes *Hemming* / *Machnov. March.*

(XXI.) *Scorpio*, Georgius *Gründel* / *Neosolient. Hung.*
& Elias David *Curtius*, *Gryph. Pom.*

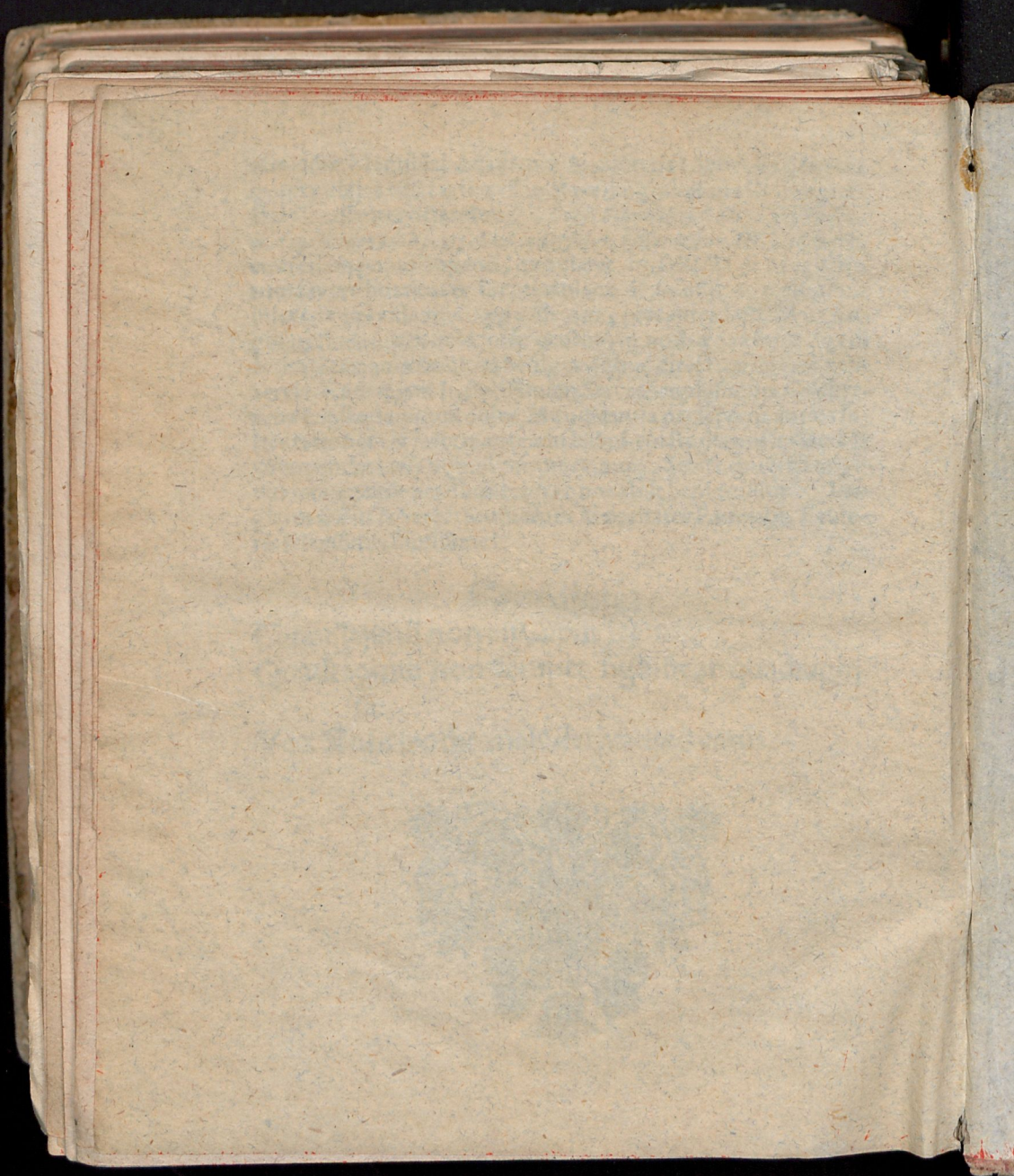
(XXII.) *Vipera*, Fridericus *Garb* / *Neosolient. Hung.*
& { (A) Zacharias *Marthias Tölsner* / *Opherdicâ Westph.*
{ (B) Martinus *Schilling* / *Rohrbergâ Soltquellenf. March.*

* * *

EPILOGUS, *Elias Heinrichus Steinichen* / *Gubena Lusatus*, Auditoribus ager gratias, Actuique finem imponer.

HOF

lung VI 52

ULB Halle

3

002 420 600

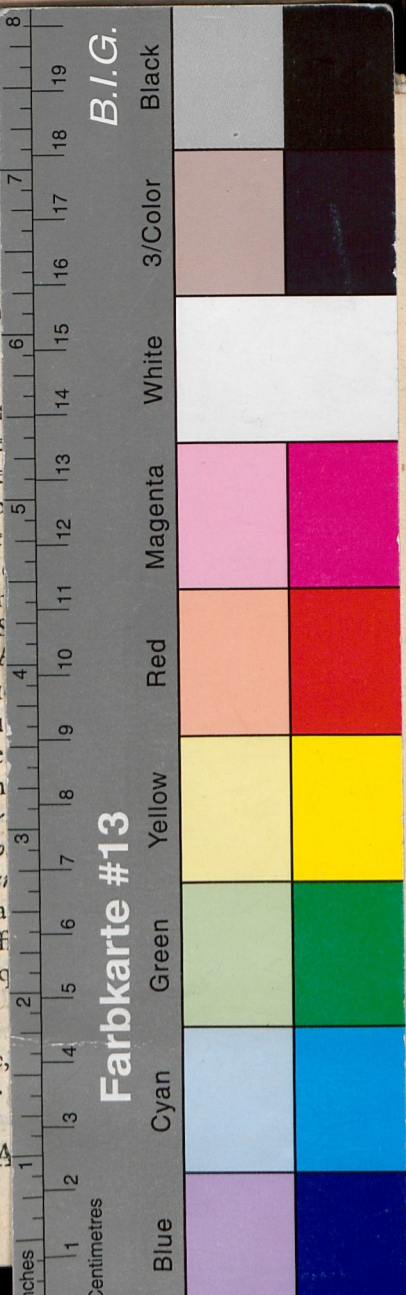

Sb

V017

74 u.
h. III, 4626

JUSTÆ
PUBLICARUM
SCHOLARUM
QUERELÆ
IN
SCHOLAS PRIVATAS
EFFUSÆ.

Coloniæ Brandenburgica,
Imprimebat ULRICUS LIEBPERTUS, Reg. Typogr.